

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

USE OF DISTANCE LEARNING TECHNOLOGIES DURING THE TRAINING OF AGRICULTURAL SPHERES AT UKRAINIAN LANGUAGE CLASSES UNDER PROFESSIONAL DIRECTION

У статті розкриті ключові особливості використання технологій дистанційного навчання під час підготовки фахівців аграрної сфери на заняттях з української мови за професійним спрямуванням на прикладі Сумського національного аграрного університету. Визначено, що для дистанційного навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» фахівців аграрної сфери на прикладі Сумського національного аграрного університету використовуються такі сучасні платформи, як Moodle, Google Classroom, ZOOM. Для відвідування лекцій та практичних занять у контексті дистанційного навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» майбутні фахівці аграрної сфери використовують програму Viber, освітню платформу Moodle, платформу Zoom. Встановлено, що заняття зі здобувачами аграрної освіти проводяться з використанням спеціального хмарного програмного забезпечення, відеоконференцій, онлайн-конференцій та програмного забезпечення для спільної роботи на базі таких платформ як Skype, Google Meet, Microsoft Teams тощо. Встановлено, що для виконання багатьох завдань з формування мовних і мовленнєвих здібностей у контексті вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» викладачі повинні здобувачам аграрної освіти рекомендувати звернення до різноманітних словників, які на сьогодні доступні в режимі онлайн. Запропоновано в перспективі наступних досліджень розглянути позиції здобувачів аграрної освіти у Сумському національному аграрному університеті щодо ефективності застосування дистанційних платформ для вивчення ними дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» із визначенням на цій основі успішності навчання у ході дистанційного вивчення дисципліни із застосуванням зазначених вище платформ.

Ключові слова: дистанційне навчання, здобувач аграрної освіти, аграрна сфера, платформа, освітній процес.

The article reveals the key features of the use of distance learning technologies during the training of specialists in the agricultural sector in Ukrainian language classes for professional orientation using the example of the Sumy National Agrarian University. It has been determined that such modern platforms as Moodle, Google Classroom, ZOOM are used for distance learning of the discipline "Ukrainian language by professional direction" of specialists in the agricultural sector, using the example of the Sumy National Agrarian University. To attend lectures and practical classes in the context of distance learning of the discipline "Ukrainian language for professional direction", future experts in the agricultural sector use the Viber program, the educational platform Moodle and the Zoom platform. It has been established that classes with students of agricultural education are conducted using special cloud software, video conferences, online conferences and software for joint work based on such platforms as Skype, Google Meet, Microsoft Teams, etc. It has been established that in order to perform many tasks on the formation of language and speech abilities in the context of studying the discipline "Ukrainian language for professional direction", teachers should recommend to students of agricultural education to refer to various dictionaries that are currently available online. In the perspective of further studies, it is proposed to consider the positions of students of agricultural education at the Sumy National Agrarian University regarding the effectiveness of using remote platforms for their study of the discipline "Ukrainian language for professional direction" with the determination on this basis of the success of learning during distance learning of the discipline using the above-mentioned platforms.

Key words: distance learning, applicant for agricultural education, agricultural sphere, platform, educational process.

УДК 811.161.2:378
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/51.2.28>

Харченко І.І.,
докт. пед. наук,
професор кафедри державно-правових
дисциплін та українознавства
Сумського національного аграрного
університету

Постановка проблеми у загальному вигляді. Донедавна дистанційне навчання вважалося формою організаційної та індивідуальної освіти та самоосвіти, допоміжним методом оволодіння специфічними здібностями для людей різного віку, соціальних категорій і осіб з психофізіологічними здібностями. Пандемія Covid-19 та війна в Україні змусила учасників освітнього процесу усвідомити, що дистанційне навчання є єдиним способом отримати освіту. Ряд електронних платформ та додатків для відеоконференцій були швидко протестовані, щоб дати можливість викладачам ефективно організувати нові форми та методи і проводити заняття в офлайн та онлайн режимах

у найкоротші терміни. За цей час викладачі набули досвіду дистанційної організації групової та індивідуальної роботи, активізації пізнавальної діяльності студентів, оцінювання результатів навчання.

Практика засвідчує, що особливо важливими та ефективними у використанні є технології дистанційного навчання на заняттях з української мови за професійним спрямуванням для здобувачів освіти аграрного профілю, що і зумовлює тематику актуальності цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблематичних аспектів дистанційного навчання на заняттях з української мови за професійним спрямуванням

здійснили такі науковці, як Р. Бороденко, О. Гевко, Н. Голярник, В. Гордієнко, О. Дияк, О. Долгопол, О. Кір'янова, Н. Макогончук, І. Хлисту́н та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, враховуючи дослідження зазначених вище науковців, доцільно відзначити, що майже не розкритими є питання дистанційного навчання із використанням новітніх технологій на заняттях української мови за професійним спрямуванням майбутніми фахівцями аграрної сфери.

Мета статті – розкрити ключові особливості використання технологій дистанційного навчання під час підготовки фахівців аграрної сфери на заняттях з української мови за професійним спрямуванням на прикладі Сумського національного аграрного університету.

Виклад основного матеріалу. Навчальний процес у Сумському національному аграрному університеті не стоїть на місці, він набуває нових форм для ефективного здійснення освітнього процесу в майбутньому [7]. Особливо це стосується вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням», яке сьогодні проходить у дистанційному форматі.

Навчальна дисципліна «Українська мова за професійним спрямуванням» належить до обов'язкових компонентів освітніх програм підготовки фахівців аграрної сфери. Основною метою вивчення цієї дисципліни є підвищення рівня мовної, мовленнєвої та комунікативної компетентності майбутніх фахівців аграрної сфери, практичне опанування ними основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови. Це дасть їм можливість забезпечити професійне спілкування на належному мовному рівні.

Для успішного вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» студенти повинні розвинути компетенції, спрямовані на розвиток оптимальних у своїй галузі спеціалізації навичок мовної поведінки, набути культури монологів, діалогів та полілогів, зокрема розпізнавати та відтворювати професійні тексти, засвоювати лексику та термінологію своєї галузі знань, добирати комунікативні лінгвістичні засоби, користуватися різними типами словників [6].

Використання цифрових технологій на заняттях з вивчення української мови під час мовної підготовки майбутніх фахівців аграрної сфери передбачає практичне застосування граматики, орфографії та вимови, інтерактивну активізацію соціокультурних знань та активне формування навичок.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій для дистанційного вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» покращує викладання дисципліни з погляду [1]:

– оптимізації форм і методів навчання шляхом використання інформаційних комунікаційних аудіо

стенограм, комп'ютерних презентацій; співпраці з інтернет-джерелами;

– розвитку морально-психологічних якостей молоді особистості, що виявляється у вмінні організовувати свою пізнавальну діяльність, умінні самостійно й оптимально приймати рішення, прагненні й потреби самовдосконалюватися.

Для дистанційного навчання майбутніх фахівців аграрної сфери в Сумському національному аграрному університеті використовуються новітні методики навчання, зокрема навчання проходить на базі таких освітніх онлайн-платформ, як Moodle, Google Classroom, ZOOM. При чому основними елементами дистанційного навчання є дистанційні курси, веб-сторінки та сайти, електронна пошта, форуми та блоги, чат та його ICQ, телефонні конференції та відеоконференції, віртуальні класи. Крім того, заняття зі студентами проводять з використанням спеціального хмарного програмного забезпечення, відеоконференцій, онлайн-конференцій та програмного забезпечення для спільної роботи на базі таких платформ як Skype, Google Meet, Microsoft Teams тощо. Для дистанційного навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» використовуються також такі сучасні інформаційно-комунікаційні технології та засоби як веб-технології, смартфони, штучний інтелект та інші гаджети.

Важливою формою організації навчального процесу є лекції. Під час дистанційного навчання лекції завжди передбачають пряме спілкування з викладачем. Використання новітніх інформаційних технологій (гіпертекст, мультимедіа, віртуальна реальність, інтернет-технології) робить лекції виразними та наочними. Для відвідування лекцій і практичних занять у контексті дистанційного навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» майбутні фахівці аграрної сфери використовують програму Viber, освітню платформу Moodle, режим відеоконференцзв'язку – платформу Zoom. Всі студенти працюють над матеріалом і завжди підтримують зворотний зв'язок з викладачами. Під час навчання майбутні фахівці аграрної сфери готують презентації та виконують тренувальні вправи.

Разом з тим, у Сумському національному аграрному університеті платформа Moodle використовується також для створення освітніх середовищ, зокрема для онлайн-курсів. Варто зауважити, що платформа Moodle пропонує широкий спектр інструментів і середовищ для розширення можливостей як групового, так і індивідуального навчання. За допомогою цієї платформи можна розгортати навчальні матеріали, впроваджувати комунікацію між здобувачами аграрної освіти і викладачем, контролювати їх знання та керувати навчальними процесами. Це дозволяє здобувачам аграрної освіти повноцінно брати участь в освіт-

ньому процесі, забезпечувати зворотній зв'язок з викладачами та організувати групову роботу на семінарах і практичних заняттях.

Тому освітня платформа Moodle пропонує використання інноваційних технологій навчання, систему моніторингу та оцінювання педагогічної діяльності студентів, індивідуалізацію навчального процесу та вільний доступ до великої кількості електронних ресурсів. Використання платформи Moodle для навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» фахівців аграрної сфери передбачає можливість створювати власні програми та електронні курси з урахуванням останніх педагогічних і психологічних досліджень, а також сучасних досягнень у сфері цифрових технологій. Зокрема, на базі цієї програми можна:

- здійснювати детальний аналіз можливих словникових і граматичних помилок за окремими блоками курсу за допомогою чату студент-викладач;

- проводити аудіовізуальний, мультимедійний та інший мовний контент, релевантний майбутній професійній діяльності студента;

- враховувати попередній пізнавальний досвід студента, на основі якого складено матеріал електронного курсу.

У процесі дистанційного навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» із використанням платформи Moodle розкриваються ряд можливостей та переваг, зокрема: зручність цього інструменту для запису та моніторингу навчальної діяльності студентів; можливість встановлювати терміни, необхідні студентам для виконання завдань; використання текстових, графічних, аудіо та відео матеріалів; мобільність у зміні, доповненні та перегляді навчальних і систематичних матеріалів; організація контрольної роботи з управління знаннями студентів з використанням різних типів питань; неупереджена система оцінювання самостійної роботи студентів; розширений доступ до інтернет-ресурсів [3].

Окрім того, для дистанційного навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» варто використовувати і такі платформи як Google meet, Microsoft Teams і Zoom. Особливості використання цих платформ полягають у наступному [2]:

- 1) платформа Zoom (може мати понад 100 учасників);

- 2) платформа Google Meet (безкоштовна послуга, що надається Google у «G Suite» для освіти; ця платформа має на меті полегшити онлайн-навчання, оптимізувати завдання та сприяти співпраці та безперебійному спілкуванню, щоб зробити навчання ефективнішим і продуктивнішим);

- 3) платформа Microsoft Teams (це програма пропозиції Microsoft 365, яка пропонує численні можливості для проведення освітніх заходів/робо-

чих зустрічей у цифровому середовищі; особливістю використання платформи Microsoft Teams є можливість підключитися з інших пристроїв за допомогою веб-сторінок або встановлених програм; платформу Microsoft Teams можна використовувати для проведення аудіювань під час віддаленої взаємодії).

Обрання бажаної дистанційної платформи для вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» в умовах сьогодення, зокрема в умовах війни, залежить від отримання доступу до синхронного спілкування з певних причин здобувачів освіти. Вибір пріоритетної дистанційної платформи для вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» в умовах війни залежить від орієнтації та тривалості заняття, а також від здобувачів освіти, які з певних причин не можуть вийти на синхронний зв'язок. За також умов доцільно опиратись на індивідуальний підхід та формат комунікації, а також пропонувати асинхронний матеріал.

У ході дослідження варто наголосити, що для виконання багатьох завдань з формування мовних і мовленнєвих здібностей у контексті вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» здобувачі аграрної освіти потребують звернення до різноманітних словників. Тому важливо, щоб викладачі надавали студентам актуальну інформацію щодо доступу до онлайн-словників. Наприклад, 11-томний український словник можна знайти за посиланням <http://sum.in.ua>). Сервіс slovnyk.ua теж вартий уваги, оскільки містить понад 130 000 тлумачень слів з 11 томів українських словників і понад 21 000 тлумачень експертів сайту. Сервіс «Словники України» сайту «Український лінгвістичний портал» містить електронний словник, створений на базі Українського мовноінформаційного фонду НАН України, який містить словозміни, синоніми до всіх слів бази. Знання таких інформаційних ресурсів значно покращує не лише мову, а й рівень інформаційної грамотності здобувачів аграрної освіти [8].

У контексті розкриття мети дослідження не варто залишати і поза увагу використання платформи Teams, яка також активно використовується викладачами Сумського національного аграрного університету для дистанційного навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» майбутніх фахівців аграрної сфери.

Особливість платформи Microsoft Teams полягає у тому, що вона має набагато більш сучасні можливості для проведення практичних занять як одного з інструментів Microsoft 365 порівняно з програмою Moodle. Так, платформа Microsoft Teams має набагато вищу пропускну здатність під час конференц-зв'язку для навчання або іспиту. Для залучення викладачів і студентів до спілкування на платформі Microsoft Teams була ство-

рена корпоративна електронна пошта. Її можна використовувати не тільки для листування, але й для запрошення студентів до навчальних груп (команд), створених у Microsoft Teams. Тому сьогодні проблема ідентифікації віддалених студентів вирішена, оскільки корпоративні системи обмежують доступ до сервісів. Також наразі врегульовано порядок підтвердження особи студента перед складанням іспиту. Перевагою корпоративної системи навчальної організації є швидкий пошук напрямків, забезпечення доступу до певної аудиторії конкретної групи студентів для вивчення дисципліни тощо [5].

Практика показує, що сьогодні в умовах дистанційного навчання важливе місце в методичці навчання займає безпосередня професійна діяльність викладача, який активізує студентів, готує їх до сприйняття нових знань, визначає вміння засвоювати матеріал, використовує ефективні методи для закріплення набутих знань [4].

Одним із завдань викладачів у напрямку дистанційного навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» майбутніх фахівців аграрної сфери є забезпечення активного навчання на практичних заняттях у дистанційному форматі через професійне спілкування. Це спілкування можна проводити у формі відеоконференції. Це синхронна система отримання знань, де викладачі та студенти спілкуються в реальному часі. Студенти стежать за розкладом занять, беруть участь у відеоконференціях і виконують завдання у визначений викладачем час, а викладачі, тим самим, мають потужний інструментарій для забезпечення залучення студентів на всіх етапах навчання до відеоконференцій.

З огляду на те, основними завданнями, які виконує викладач у контексті дистанційного навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» майбутніх фахівців аграрної сфери є:

- планування основних етапів заняття та виду роботи кожного здобувача аграрної освіти;
- створення матеріалів у відповідності до теми і завдань заняття;
- готування процесу наочного зберігання заняття (при цьому здебільшого використовуються презентації);
- визначення способів інтерактивної взаємодії із використанням дидактичного матеріалу за темами занять;
- активізація пізнавальної діяльності здобувачів аграрної освіти тощо.

Висновки. Таким чином, за результатами проведених досліджень визначено, що для дистанційного навчання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» фахівців аграрної сфери на прикладі Сумського національного аграрного університету використовуються такі

сучасні платформи, як Moodle, Google Classroom, ZOOM. Крім того, визначено, що заняття зі здобувачами аграрної освіти проводяться з використанням спеціального хмарного програмного забезпечення, відеоконференцій, онлайн-конференцій та програмного забезпечення для спільної роботи на базі таких платформ як Skype, Google Meet, Microsoft Teams тощо. Встановлено, що для виконання багатьох завдань з формування мовних і мовленнєвих здібностей у контексті вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» викладачі повинні здобувачам аграрної освіти рекомендувати звернення до різноманітних словників, які на сьогодні доступні у режимі онлайн.

У перспективі наступних досліджень доцільно розглянути особливості застосування дистанційних платформ щодо вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» у Сумському національному аграрному університеті з позиції практичного підходу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бороденко Р. Б. Традиційні та інноваційні методи викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» для здобувачів закладу фахової перед вищої освіти. URL: https://itta.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2_%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_%D0%86%D0%A2%D0%A2%D0%90_%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_19_06_21.pdf#page=33
2. Голярдик Н. А., Гевко О. І., Макогончук Н. В. Дистанційні платформи для навчання і саморозвитку здобувачів вищої освіти на заняттях з «Української мови за професійним спрямуванням» під час воєнного стану. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2022. №29(2). С. 138-151. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v29i2.1042>
3. Гордієнко В. П. Використання системи Moodle у дистанційному вивченні української мови (за професійними спрямуваннями). *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання* : збірник матеріалів XIII звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 18-28 березня 2019 р.). С. 168-170.
4. Дияк О. В. Прийоми візуалізації на заняттях з української мови за професійним спрямуванням в умовах дистанційного навчання. *Українська мова вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня української писемності й мови, 10 листопада 2020 року / Ред. колегія : С. В. Шевчук та ін. ; відп. за випуск С. В. Глущик, О. В. Дияк. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2021. С. 31-35.
5. Долгопол О. О., Кір'янова О. В. Практичні заняття з української мови (за професійним спрямуванням) на електронній платформі Microsoft Teams.

Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. № 75, Т. 1. С. 139-143.

6. Про затвердження програм навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.12.2009 № 1150. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1150290-09#Text>

7. Сумський національний аграрний університет. URL: <https://ur.snau.edu.ua/>

8. Хлестун І. В. Організація самостійної роботи у процесі вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» в умовах дистанційного навчання. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету.* 2021. Вип. 4. С. 216-222.